

com la seva germana. Però és potser en el gènere paisatgístic que es manifesta més clarament aquesta relació directa de l'artista amb el territori gironí; al llarg de la seva trajectòria pictòrica, Llonch el plasmà àvidament: la ciutat, el mar i la muntanya es convertiren en uns referents bàsics per a l'artista, atès que l'ajudaren a transmetre la seva pròpia visió d'una Girona bella i emergent. Així, Llonch representà sobre la tela els racons més preats de Girona, els paisatges més

coneguts de l'Empordà i els espais que defineixen la zona de la Garrotxa, com la fageda d'en Jordà.

Malgrat tot, allò important que, en el fons, palpita a cada obra de Llonch és la necessitat impetuosa de l'artista de transmetre, en clau pictòrica, els seus pensaments més íntims. Llonch estigué sempre condicionada per una greu malaltia de cor que li detectaren quan tot just acabava d'arribar a la seva maduresa artística. Això provocà un canvi en el seu ritme de vida

Autoretrat (1970), de Montserrat Llonch.

La música del pare Papell

Aquest hivern ha pogut escoltar-se de nou la música del figuerenc Bernat Papell (1821-1877) a la catedral de Girona, gràcies a l'Ensemble Vocal et Instrumental de Sète. El cas del pare Papell és representatiu de la incúria amb què solen ser tractats els personatges transfronterers. Llevat de Francesc Civil, cap altre erudit d'aquesta banda dels Pirineus s'ha recordat d'aquest compositor i organista, que en el seu temps va obtenir un cert renom. Format en terres empordaneses, el 1841 va marxar cap a França, com a organista a Besiers i Nimes, fins que retornà a Girona entre 1860 i 1864 per assumir el doble càrrec de mestre de capella i organista a la catedral. La fragilitat de la plaça el féu retornar a França, a Seta, on va morir als seixanta anys. Civil en descriu la seva personalitat: «Sense ser gran erudit dominava totalment l'art de la música, molt il·lustrat, afable i senzill de tracte, doblat de sacerdot humil i caritatiu».

De Salses ençà, les seves obres s'empolseguen als arxius de Girona i Castelló d'Empúries, i a la biblioteca del Seminari encara duen el seu nom les reduccions per a piano i cant de les òperes de Donizetti, Verdi, Gounod, Meyerbeer i els altres èxits del moment. A França ha tingut una mica més de sort, des del moment que la tinta de la seva *Missa solemne* s'ha tornat a convertir en so. Aquests missa es va publicar el 1874 i deu ser alguna de les que recensiona Francesc Civil en la seva biografia. A Seta, la primera audició d'aquesta obra s'ha presentat com una autèntica revelació, anunciada com la descoberta d'un tresor perdut. I és que, diuen, a la Biblioteca Nacional de París no hi constava; per tant, per als francesos aquesta obra no existia. És comprensible la ignorància de les referències d'un musicòleg gironí; no tant, almenys per a nosaltres, el poder legitimador d'una biblioteca central. Tots els pobles han d'estar emmascarats d'alguna paella bruta: nosaltres, per la desídia; els francesos, per aquest centralisme que els impedeix certificar l'existència d'allò que París no hagi sancionat prèviament.

Josep Pujol i Coll

que, evidentment, també es féu patent en l'art. Així, en els retrats, els personatges es caracteritzen per una plàcida serenitat, i els paisatges (sobretot els dels últims anys) es conformen a partir d'una solitud gairebé onírica. D'aquesta manera és com Llonch, tot i haver de conviure amb una malaltia que limitava les seves possibilitats, va saber expressar el seu aplom i serenitat sobre la tela amb la tenacitat i vehemència pròpies d'una dona amb ganes de lluitar. Que aquesta exposició sigui, doncs, un petit homenatge a la seva força tranquil·la.

Ibet Vila